

1-22*

695 ^{PP1-22} H. M. Mohlabe ^{K34/82 #82}
 system of government 695 ^{7/3/45} Bethany Mission
 695 MAR 17 1945 P.O. Trenchardtsdal
 Mos Mmissa wa sethšaba

Kxoxi ya M-sate, Bakxōmana.
 Kxoxi le ditaelō ka yona. Kxoxi o lae
 la ditō tše e le xo mekuna ya sethšaba
 xe e ka laela ditō tše e seng mekuna
 ya sethšaba, ka maatla a xaxuni,
 ke xo raka sethšaba. Kxoxi xe e nyaka
 taëlō e tšwa, a baledišana le ba ē tse
 pele ba sethšaba, byale bōna xe ba
 dumela ke xona taba e tlaxo batšwe
 batho ka moka. Ka xobane sethšaba
 e xona maatla a marolo e
 xo le tšwa se in. Kxoxi e seboletšwe
 xo, ba banaro le maatla a xelwantsi
 taëlō e ba sa tšwele ke ba lešika
 la kxoxi le bakxōmana le ba bangwe
 ba lekxatla. Xona le seema se sengwe
 bane, boxoxi ke batho, batho xa se diketo
 Diketo ke mafika a a bapadišano ke
 bana ba banenyana, ba ēra sekun-
 du byale bathšela mafika ka xane
 byale ba tšwana ka letee ka sea-
 tšeno, byale e le fōša xadimo, a sea-

695

K34/82

2

tla sa tsena moleteng xa nthaka mafri-
 ka, byale a xoma a kaba lefika le se-
 zula wa fase, a xoma a lefoša xo-
 dimo, a bōetsa mafrika ka moleteng
 xwa šala ka letae, a kaba le la le-
 sešu la wa fase, byale byale xori-
 wile a fetsa mafrika a ka molete-
 ng, xe le ka wa fase, o kxwekxwe
 tše ke moka yo mongwê le yēna a dira
 byale ka yola wa pele, ya difetšano ka
 maka, ba mološa ka xobane wa xom-
 a. Byale batho xa ba byale ka dikē-
 ũ, ~~xa~~ xe o ka ba dira byale ka di-
 kēũ ba tloxa, xe ba tloxa ba le byale, ba
 tla tloxa le yo mongwê wa lexika la
 kxosi, byale moine ba ya xo xochula
 ke moka ke yēna moeta pele, balde
 ba šalano, wa ba tswenya le bō-
 na ba tloxa, byale wa šala o sena
 batho, a esale mena kxosi. Mpotš-
 e o sana o seke wa mpatša o tšo-
 bona. Ke xore setš se sengwê le se
 sengwê, ore o se se wa se dira
 wa tšibša ba bangwê, ba tla xokuta

695

K34/82

3

maanō. Ke taelō ya kxoxi e le e etibyatō
 motho a nyatša, le kxotla le meya molato
 a lefa, ka dipudi xoba kxomo ka mow
 e, ba bōnatō. Kxoxi e na le bathuti ba
 yona pušang ya xaxiē, ke bo morwa
 xaxiē le ba kxōmana le lekxotla. A ke re
 sekwatapeng, maina a bo morwa
 xaxiē, Mokaile Mabai Sepalo le
 Maleōpeng, le kxotla Masete Masumu
 Papela M ekōkōrōpō le Raxanya.
 Ke bōna ba tšūsi ba kxoxi.
 Modiro wa Masumu, wa hlola
 kxorong ya xaxiē, le kxorong ya mo-
 šate le xōna ke mōhodi. Kxorong ya
 Masumu o Ahlola le Papela le Mo-
 ngale byale ka xoyalō ke tšōkx ba kx-
 ōmana ba kxōrō ya Masumu. Ke
 motho a fihla a saba tsebe are,
 dumedišanang, Papela o tšeya ma m-
 aduma afa Masete, Masete afa
 Masumu, Masumu afa Male-
 ōpeng, Maleōpeng afa Sepalo, Se-
 palo afa Mabai, Mabai afa Mo-
 kaile, byale Mokaile a fihletša

695

K34/82

4

xa Morena. Medirô wa Mašum
u xe banna ba boletšê ditaba bane, re
bôna morwa makete molato, yêna
o beya ditaba ka onala mokwala o
la maduma a sepelano ka ôna.
Medirô ya bôna ke xohlola melato
le xoxerisana le kxoxi; mexêrong
ya yôna mabapi le pušo ya sethisa-
ba.

Lekxotla. Lekxotla la baletšê; ba kx-
oxi ke batho ba ke setšelo ke ngodile
maina a bôna ka xodimo. Ke lekxotla
ka bana la xore ke baci, bana a, le xôna ke
ba le loto la ka mošata, ka xobane mo-
ba tšwano ba tšwa nabo, masipidi
a ka noba wa lekxotla fêla dilong tšê
dintšê; a na maatla a xobolela, le xôna
ba monthšetsša kxakala xe ba bolela
ditaba tša sethšaba, yêna otlatla
a dikwa mohlantšê ba bitšitšê pitš-
o. Thšwene tšôro e tiela xaxabo, xe motho
aile a dira molato wa xabo motho yame olex-
a maatla xore a pholoxe. Bohlatšenyana
sebo, Hohwane Mašum oile, a dira botla

695

K34/82

5

bo le Maphefo Byane, monna wa yane ke Matuputupu. Bpale batswadi ba mosadi ba tseb-
 a boxwêra bya mosadi wa bôna. Ka tsatsi
 le lenquê, mosadi a le a ya xaxaba, byale moso-
 xana a laka mosadi, batswadi ba mosadi ba
 robala kuding, Hohwane le Maphefo ba robala
 ka ntlong, byale monna ka morao a sala
 a ulele kxwatleng, a fihla xa makholowa
 xaxuiê bošero, a dlula ka mafuri, a kua
 a lentšiu la mosadi wa xaxuiê, le lentšiu
 la monna. Yaba monna oêna ka maoto
 a ba are, koko baxa makholo, ka koina ntlon-
 g xware tuu, ba xa makholo wa xaxuiê
 bare, monna, a tsena ka lapeng, a ba
 dumediša, ba butšišana maphefo, ka mora-
 xo, monna are, mosadi waka eso le mōne-
 pa, batswadi bare, a wa e so-remōne.
 Are, ke mokwile a bolêla ka mo ntlong, bare
 tuu, thsetlo ya hupa le muludi, yaba m-
 onna o bula ntlo, Hohwane a tšwa a thša-
 ba, a lebala mongatse, monna a šala le
 mosadi, a butšiša mosadi xore, motho yo-
 la a thšabaro mo ke mang, mosadi are
 nke so ka mōna. Monna a hōmola. Erile

695

K34/82

6

xe bosele monna a bana mangatse, a
 o tšeya, a butšiša mosadi xore ekaba
 ke wa mang, xo fihlêla xe a bolela mang
 wa ôna, a vômêla sebaka xa Mašumi
 Mašumi a dumêla molato kantle le
 tšuenyô, a molipiša ka kxomo. A xoma
 a bitšha mosadi Mašumi aye, byale ke
 nyaka xoxonyala, mosadi a dumêla a ya
 le Mašumi xatxabo, a dula naê beke,
 byale ka beke ya bobedi yaba monna, o ro-
 ma sebaka, xore a omy ka mosadi wa
 ka, Mašumi aye, ke nyaka xo monyala
 yaba mosadi ošile banna ba babedi
 boxadi, byale o ême xa sa bêtêra. Batš-
 wadi ba Hahwane bene, aye, monate
 mola ebe ele kxambe xôna ebe xolukile
 byale mosawana, aye, a kxomo ya mokhe-
 kolo e kxokulutile ka thabeng, le e le veng
 ka yôna, bare, ve a ja, a ye, xolukile le na
 ke mokhekolo wa ka. Banna ba šitwa
 xo moaaba, bare, fêla taka seke ra xora
 dikxomo tša tena. Byale na xotiale mosota-
 na aye, ke ka mmêlêkêla, byane xe a ekw-
 a xore ditaba diblyale, yaba o ya kxomone,

695

K34/82

7

Kxôrô, ya bitsa ba xa Mašumu, ba pitla ditaba tša tšena banneng, ba dibôlêla, byale banna bare, ba xa Matumu efang Byane dikxomo tša xaxwê, yêna moeta pele waga Mašumu are, monna xadira molato wa se tinêla yêna ka noxi, yêna a nkhšedikxomo a fe Byane, ka ntle le xena. Byale mome Mašumu o kloxetše ka hlola e a dulato a hlola batho ba bangwê ka yôna, ya xore, ngwana a dira molato o dirêla batswadi, ba leka xomo hlalošetša ditaba tše a kileo a diahlola tše di swanano lene, e mpa a seke a kušiša, ya ba banna bare, tlemang Mašumu kema ng wa Kxôrô, byale o mita batho moxwa wa xo selokê, yaba Mašumu o phakiša a bôna xore ditaba eliklêma xampe a ya khopeng, ba botša ngwana wa bôna xore, a xaxafê mosadi a boêla manne^{ng} wa xê, ba rôba ngwana a dumêla, ba roma motho banneng, xore se paletsime se a xafa Ba isa ditaba xo kxoti, byale kxoti yane, a moxape ka ditaxomo tšepedi le dipudi tšepedi, ba dintšha Byane a xapa kxomo le pudi, kxomole pudi tša tšwella Kxôrô. Bya-

695

K34/82

J

ne a tloxa le mosadi wa xaxunê. Ka mororo
 xa matšatti a se moka, Hohwane a neke-
 lla a tšeya mosadi a tšaba ke yêna e
 napa a e ya makhauing le leho ba saile.
 Biale kxōvō ya se, ba xa Masumu bantšhe
 dikxomo ba fe Biane, bare, seka-seke
 ra kxona, kantle le xobōna ngwana wa
 rena, ke moka ditaba e sale diēma ka ō-
 na mokxwa o, xo fihlêla le leho. Biale
 batho bare, se ebe e le rena bafaladi leho-
 no, nkabe ba rinthšišitš, dikxomo. Mokho xa
 ele seboledi, batho kamoka bakwana naê,
 seboledi xa se raniš: lehumō xoba xare xosa
 sa o tšā nkōna tšā xaja tšē biale ka bya-
 la xoba wa fumana ahlabile kxomo a
 xo kōna, fêla batho xa tšē ba ē melana,
 xe o sena wa xēnō ditaba ditša nodula
 dixokata, le se bare moemedi wa mo-
 lato ke leleme, fêla mothuš, wa lele-
 me o swanetšē xoba xōna ka xare, di-
 lalifi ke tšē dintš, tšē wa ditša noloka-
 to, xo a rošā leleme la xako. Mokho xa
 xare le kxokla le kwana le taba, ena
 a seke a kwana nayo, tšā tšē le lengu

695

K34/82

9

ê le le lengwê a no dira byale, mothowa
 mohuta o me, o tlošwa lekhotteng kaba
 la xore a ka tšima lekhotta. Byale ka
 Sepale Mohlabe, o ile a tlošwa, kabaka
 la xolwanthwa lekhotta, mererong ya lona,
 ele xore ke morakho wa khosi. Lekhotta
 le khobana xa tee ka beke, motho
 yo e senqwa lekhotta xa dumêlêlw
 a xore, a be xōma lekhotteng. Letšat-
 ši la khobakanō ya lekhotta, le khê-
 tha ke lekhotta, le moêta pele o khê-
 tha ke lona lekhotta, fêla le yêna
 xe ba ka bōna a sa šome xa bo-
 tse ba motloša, ba khêtha yo mo-
 ngwê, yêna a boêla ka morako-
 le xona le taba e kxōši e melatšano
 a nyama xore ba ebolêle ka pela, o
 tsibiša morakho wa xaxwê, yêna
 o tla tsibiša moêta pele wa lekho-
 tla, moêta pele, ke yêna a klayo tsi-
 biša batho ba lekhotta le letšatši le w-
 e ba swanetšero xo kšpana ka lona
 Byale ka lona tšatši le we yo mongw
 e le yo mongwê o swanetše xoša

695

K34/82

10

xôna, xe a sana e fihla o swanetsi
 e xoba le lebaka le letletseto, xe a se-
 na le banka, le kxotla le ya motlema
 a lepa, se we a lefako ka sôna
 xa se sa kxotla ke sa le kxotla. Ke ko-
 tla le na le motlema wa lona, xo
 eleletsa xe kxotla e hlaeletse xo
 ba pa tsa xoja, bôna ka nozi ba
 sethuše. Mome le kxotla le we kxotla
 le yêna o swanetsi xoba xôna, le xe
 a ka seke a bolêla selô, tsatši le xo
 bitšimako pitšo ya sethšaba ka moka
 xôna a be xôna, ditaba ka moka o
 dirafetše le kxotla, xe ba butšitše se-
 thšaba se dumelana le taba e,
 ba matsibiša yêna moratho wa
 kxotla xore ditaba dilukile byale
 yêna, a yo batša kxotla xore ditaba
 dilukile, e xore se we se rênile-
 xo ke le kxotla xa xona motlo ya ka
 se phumako. Me rênô e we e rênile
 rênivato, ke ya ka xâ ya nata le
 melaô ya sethšaba le ya dintuwa
 Xe bana ba yo bolêla le kxotla le

695

K34/82

||

ya khōma la yera, xe ba bōna xore ng-
 wata ke o mobe, ba tibêla, fêla xe
 ngwana yo mongwê a ka tloxa a ya
 a balla seleteng, motswadi wa xa-
 xwê ona le molato, o nthša kxomo
 le tšeme a xoba a swanetše xo
 nthša kōmeng, byale ka tšêletê
 ya xoxwala kōma ele xo šeleng, le
 ya xoboxa kōma mašeng a mabedi,
 le sehlahle le some la mašeng. Le
 menêrō ya xokhōma xa selemō, xe
 motko a ka thoma xo lema baka mo-
 šate ba sešo bathoma ke molato,
 motko yone o swanetše xo lifišwa
 kxomo le pudi, pudi ke ya lekhotla
 kxomo ke ya kxoši. Mona le mohlane
 bare ke moxamāka, le ōna xa o re-
 mine pele lentšun le e tšwa ka
 mošate, le ōna motko yo a ka o rēm-
 ayo a tšibiwa ke kxomo le pudi.
 Moxamāka ba lōxa diroko ka ōna,
 byale kxoši ya khōma ya ukhupa,
 wa remina o sešo wa hupya,
 xo thuleta p^hefō, byale ya sinya

695

K34/82

12

mabêlê a batho. Ke phekô e ka thule-
 xa ba leka ka matla xo nyakisisa
 xore a ekaba xo venile mang, moxa
 maaka. Ke ba bôna ba sa mmône
 ba bitš'a pitš'o ekxolo, mome xoqa le
 basadi le bahlan kana, ba bitš'itš'e ng-
 aka, ba batsibisa xore, kxaxi e re, le
 nthš'itisa xo šoma modirô waaka, phe-
 fô e thulexile a ekaba xo venile
 mang moxamcaaka, xe matho a
 sa epôlele, xe ngaka e ka motiya o
 tla bolaiwa, xe a le xôna, o tla bôna
 a thaxxoxa a eya thopenq (masep-
 enya dimpua). Matho yo we o lipi-
 šwa kxomo tš'e pedi, le pedi, ye e
 ngwê kxomo ke ya ngaka. Mošêrô
 wa basadi le dikxarebe, Mosadi xoba k-
 xarebe xe e nthš'itš'e mpa, o swane-
 tš'e xo bôlêla xore kxaxi e rôme mo-
 tho wa yôna xo fôka mome ba uti-
 leto madi xôna, mopuki ba mofa
 pedi ke moka yaba molato o fêdi-
 le, xe a ka seke a bolêla, ba ba ba
 nyakisisa kaba ba fumana ke kxo-

695

K34/82

13

mo. Ke xore xo nthisa dimpa xo bana kam-
 êlêlô, ka xobane kxosi eka leka kam-
 aakla xore ke nêša pula ya seke ya-
 na, ke selô se me se dirapo xore
 ba butšiše basadi. Ke basadi le dik-
 a nebe ba sarate xobalela ba bitšša
 pitššo ya batho namona basadi meth-
 pa le banna ka ntle masotana, kx-
 oši e bitšitše sedupa (ngana). Ke bakō-
 pane bare, kxosi ene ke šita ke lefane
 eke le nthuse basadi le methepa xore
 ke mang ya thšekxileto, ke mona ban-
 na ka mona ba thoxêla basadi ba ya m-
 axaê, Mohumaxadi o šala a boledi-
 šana nabo, xe ba padibe xo bolêla, Moh-
 umaxadi o bafa le bana la xo ekxopola,
 are sepelang maxaê, e se xosasa le-
 tle le banna balena. Xosasa xe ba fihla,
 Mohumaxadi o dula nabo thopa, are
 byale le kxopotšše, mpotšeng neta, neta
 ya hloka xoba xōna, byale ditaba ba di-
 beta kxosi, kxosi e nthisa diwanêlo tša
 ngaka xoba ke kxomo, o nthisa yōna, byale
 ngaka ya thōma mošomo wa yōna.

695

K34/82

14

Xe ngaka e thōma xone, ke ngaka, ba
 tla bōna e ba didisa ka meloko ya
 bōna, byale a thōma xo fumisa ba
 fōma, mafelong ke moka a tija mose
 di xoba kxanebe, ka kubu, byale xe a m
 oteile, a thōma xo mohlalošetra le mo
 tho ya a monthāitšo mpa, le mowe
 ba beileng madi xōna, xo fihlēla le
 yēna mong a dumēla. Byale mo
 tho yola wa xonthā mpa, o nthā
 kxomo ya kxafa molato, mong wa
 mpa kxomo tše pedi, kxomo e ngwē
 ke ya lekhotla, tše pedi ke tša kxoti.
 Byale ba roma ba nna ba bangwē
 xo ya xofoka mowe, ba bulukileng
 madi, byale kxoti, o tla neša pula ya
 na. Ke yōna melaō ya koaxa lefa
 se.

Bakōmana ba setšaba ke ba, Tobula Ma
 zutu, Sekxani Masete, Mošilō
 Popela, Makwale Saai le Mpuu Kokw
 eng. Tobula Mašutu kxōna ya xabo
 ke ya xa Mašutu, byale ke mokōma
 na wa kxōnō e me, ba bangwē ba xōna

695

K34/82

15

ba kxōmana ba mome kxorong ya xaxwē,
 ka xobane kxōrō tše dineto ka fase xaxwē
 ke tše dintzi, o axile Mabotana noka ^{hali} mongwa
 Sekhwame Masete, ke mokxōmana wa
 kxōrō ya xa Masete, dikxōrō tše dineto ka
 fase xaxwē ke tšena Lokweng, Makxopa,
 Nkwane le Sodi, fêla melato xa ahlola-
 le, xo ahlola Masūmu. Empa yēna
 o dula Matlapaneng, noka o nwa
 sedukuni.

Mošilo Papela, ke mokxōmana wa kxōrō
 ya xa Papela fêla, o dula felō xotee
 le Masūmu Mabotana, le noka ba
 nwa ka etee mongwana.

Makwale Sadi, ke mokxōmana wa kxōrō
 ō ya xa Sadi, le dikxōrō tšena, Mawo-
 mane, Masitru, Sokane, Sebake le
 Byane, empa yēna o filwe le ma-
 tla a xohlola, xe ditaba di mošitile o
 diša xo Masūmu. O dula Saleng
 noka o nwa mphahlaneng.

Mpumbe Lokweng o beile ke masete
 Kabaka la xone moatšwato o tšwa
 le kxōrō tšepedi, Makxopa le Maletu.

695

K34/82

16

byale n kabaka leme baileng ke mokō-
mana. O dlula Mahlomelong, moka o
nwa Morola. Bakho bana ba fuma
ne bokkomana kabaka la xone, mo batš-
waxo, ba tšwa bana le dikxōrō tše din-
quē, e mpa ba baxolo e le bōna, byale
molaō o šita, xo ba nyatsā le xe ba sa
fiwa maatla a xohlola.

Modirō wa bakōmana ba sethšaba
ke xone, melatonyana e menyanane
ba ka no lekiša xo ehlola, fēla xe motho
a xana ke letšo ya xaxwē, xana ma-
tla a xo motlema, o su anetšē xo di
fitetša xa Mašumu. Ke kroši e n-
yaka xo bitša pitšo a tsebisa Mašumu
byale, jēna a tšibisa bakōmana ba
sethšaba, bōna ke bōna ba batlaxo tš-
bisa sethšaba, xone xe phala ella babe
ba tšeba xone, ešelang. Ka moka xa
bōna bakōmana bana, ba beta xa Ma-
šumu, Mašumu a diiša mošate,
ka ntle le Masete le Papela, bōna
o no ahlola melato ya bōna, fēla xe
bana le taba e banyakaxo, xo bolēla le

695

K34/82

17

Kxoši, ba ya mošate ka noši, empa ba
 tsena ka matseta wa Mošate. Tloša
 ya mokxōmana, a ka tloša ke batho
 ba xaxwē, ka mekwa ya xaxwē, medi-
 rō, e byale ka xosekwe se we ba sebolela-
 xo, xoba sexafi, empa le xaxole, byale, ba
 swanetše xo mohlompā. Mokxōmana
 xana molaō wa xanthšiša makxēthō,
 xoba dibetō, motho wa xaxwē, xe aile
 a mofa selō, xoba ba mofa dilō ka
 mokwa o baka kxōnatō, xa xona mo-
 lato, molato o kaba xōna, xe yēna
 a kare banthšē. Makxēthō le di-
 betō, xanthšiša kxoši fēla, fēla
 kxoši o batšā yēna, xore ke nyaka m-
 akxēthō le dibetō, xwaba yēna a nth-
 šišato batho ba xaxwē, byale kxoši
 o tla ya a mofa maputšo wa xax-
 wē ka noši.

Phedišanō ya dithšaba. Ba kxōmana
 ba swanetše xoba lekwanō, le hlomp-
 hanō, xe yo mongwē a putšana yo
 mongwē, wa molōša, yola le yēna a
 molōša, ka xoriālo xa ba nyatsšane.

695

K34/82

18.

Byale ngwana wa yo mongwe,
 xe a kare ana e taba a seke a
 bats'a mong wa khaxwe, a ya xo yo
 mongwe mokhomana, o swanetše
 xo mokhomisa xo mong wa khaxwe,
 ka mimumiwa, mong wa khaxwe
 xe a teta a ka molifisa ka mokwa
 o a ka khonata, ka bakka la xone, o nqa
 ka xo ba luešanya. Sethšaba le son-
 a, mabapi le dipapatšo tša bōna, xa
 ntši ba tšêlana ka setswalle, xe o
 sena metswalle, bakka porēka, kabaka
 la xhloka tšê me wana o nqa natšo.
 Papatšo e ngwe le e ngwe, yo mong-
 we le yo mongwe, o nqa xo phediša
 ba leloko la xabo, le yēna maratši, o
 thōma ka xo baratšetša ba xabo, pele
 a tšanna a baratšetša ba bangwe.
 Xe ele ngwana watlala, xa xona
 motho yo a ka xo tšêlana thšabō ya
 xaxo kantle le ngwaneno, yēna o tla
 xo kwêla bohlokō, a xo tšêla, xone o pha-
 kiše o boēle xae xo phidiša bana. Em-
 pa moeti yo mongwe le yo mongwe

695

K34/82

19

xoba wa xo bapathā xoba moete, o swa
 netšune xo a moxêla ka molaô, fêla o
 tšibiša mokxōmana wa xaxo, yêna e tla
 batša ba baxalo, o seke wa epêla, xoba
 ditla le meso xa ditsibye, se sengwê
 seema bare, dina madi xa disware-
 xe. Ka moswana o ka šitwa xo bera
 Mowe sethšaba kamoka se dumelan-
 etô, xone ke mafulô a dikxomo xa xona
 mothe yo a swanetšero xolema, o swa
 netše xolema mowe tumêlanô ya tem-
 o e nato xōna. Diloba sethšabana se
 sengwê le se sengwê se noloba bya
 le ka ditšhāba kamoka, baloba ka se
 ba nato naso, xoba pula, xoba nki, fêla
 ba baxalo mo sethšabeng, ba byale ka
 Mašumi ke kxomo, le xōna e se-
 ng mengwaxa kamoka, mohlomong a
 ka nthša seloba xwa fêla mengwa-
 xa e mene. Kudu diloba ba nthšetša xe
 pula e sane, ba dirêla xone kxoxi e ne
 šê pula, le ka xaxebe baloba, fêla moh-
 la kxoxi a yo matšeya o swanetše
 xonyala, byale kaba bangwê. Matšebe

695

K34/82

20

Mohlabe kekhaitšedi ya Morena Mohlabe
 ngwana wa Mohumadi Mokxadi,
 Kabaka la xone Mohumadi Marebôle
 a ile a fa Morena Timamoxolo Mahlo
 le naka la pula, byale ka mono, pula
 ba se saxhona xoneša, byale e neša
 ke ba Makhutšwa le ba xa Mohôfe.
 Byale baxa Mohlabe baile baloba
 pula xa Mohôfe ka yêna, a wa
 Mohôfe o ile a neša pula, byale xwa
 finla le baka la xone Mohôfe a nyale, a
 hlaelwa ke dikxomo, are, a wa ba
 xa ma^kxolo ke tla lefa naka la pula
 kabaka la xone le mpile naka la tlo,
 ba dumelana, byale mohlang o la ba-
 re ba lenyaka a nyaretša hlôšô ya
 nota, are a wa, lona le xôna, fê-
 la le tswanêlwa ka hlôxô ya motho,
 byale ba šitwa xone, ba ka dira bya-
 ng kabaka la makxowa, mosadi Mohô-
 fe o tšere wa moapêla, bare a
 wa xolukile, fêla pula reka se-
 sa loba, sa bolêla ka molomo o neš-
 e, a wa ba dumelana, byale xe

695

K34/82

21

ba bōna xore, pula xa e ne ba nobolēla
 ka molomo pula yana.
 Xoba sethō sa sethōaba, Xoba sethō se-
 thōabeng, o kaba sōna, kabaka la bohla
 le bya xaxo, wa tšhipina kudu, le xe
 ditaba dibolelwa wa kwa batho ba-
 re, mo mofete a hlola molato wa xaxo
 ke monna o ahlola molato xa botse.
 Empa le xa xole bale, a ka sebe se-
 thō sa sethōaba ka botlatō, ditaba
 tše dingwe tša sephiri xa tšene, wa
 ba mothoka o mothoka. Byale ka Ma-
 tšikimane Moyēne, ke se boledi, e bile
 ke ngaka, ke yo mong wa letxotla, kaba-
 ka la xobokela xaxaxiē, empa le xaxole
 bale leina la bohoka xa le motloxēle.
 Motho yo mongwe le yo mongwe xē ana
 le molato, ore, xe nka mofumana
 a lexōna, a wa molato waka ketla
 ba ke a hloletše ke monna, le xe dita-
 ba di me tše xodimo xaka, o kxona
 xo hlalošetša motho mabaka, a me
 le mena ka ōna o ka sebeng le p-
 elaelo. Fēla le xotleng la ditaba tša

695

K 34/82

21*

sethšaba xa tšene. E kitha le xe ele
 ka nqeng ya xo tšaelana, xe ele wa th-
 šaba se šele ke wa thšaba se šele, fēla
 xo tšwalana xōna le tla noba le tšwala-
 ne, xe ntwa ekaba xaxa mokoko wa xa
 xo, o tla ēma nabō, le bōna xe ona le
 molato le yo mongwe ba ēma naxo.
 Byale ka sethšaba sa xa Mametša
 ba tšene Madi a xa Mohlabe, Dipone
 Mašumu, ke yēna Muhumadi
 setima mollō kxorong ya xa Mametša
 byale hlompō yōna e xōna, empa xa
 re sethō sa xa Mametša, re no tšw-
 alana nabō fēla kabaka la xo bafa
 naka la tlou. Xe o fihlile ba swanette
 xo xo tšwara ka matsōro ka mabedi, le
 bōna xe ba fihlile xo byale, kudu-kudu
 ba leloko la bo mosadi e seng sethšaba
 ba katoka, bōna ke moka ba tšwalane
 ba tšwalane, ka xoba mosadi xe a yo
 ba le nqwana wa mšemanyana, o
 swanette xo boēla a yo tšeya mosadi
 xa malome axē.

End 695.